

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 26 oktober 1984

Het verheugt mij dat de leden van de C.D.A.-fractie zich kunnen verenigen met de technische voorstellen vervat in het voorstel van wet en dat zij zich kunnen vinden in de voorgestelde forfaitaire regeling voor de waardebepaling van de eigen woning.

Met betrekking tot de gewijzigde regeling voor samenwonenden buiten huwelijk vragen genoemde leden zich echter af of het juist is dat bij samenwonenden in een commune iedere langstlevende partner f 225 000 belastingvrij kan erven op grond van de thans voorgestelde regeling. Bovendien vragen ze hoe dezerzijds geoordeeld wordt over het vooruitlopen van het successierecht op het erfrecht.

Door aanvaarding van het amendement van de leden Zijlstra en Van Rey (Tweede Kamer, vergaderjaar 1983–1984, 17 041, nr. 19) is de regeling voor samenwonenden buiten huwelijk in die zin gewijzigd, dat onderscheid wordt gemaakt tussen enerzijds de tweerelatie en anderzijds de meerrelatie. Onder meerrelatie wordt verstaan een gemeenschappelijke huishouding van drie of meer personen. Hierbij is niet langer van belang of en in welke mate deze personen aan elkaar verwant zijn. Een commune zal veelal als een meerrelatie kunnen worden aangemerkt, zodat, als aan de overige voorwaarden is voldaan, een vrijstelling van f 216 952 (na inflatie-aanpassing per 1 januari 1985 f 222 159) van toepassing zal zijn op elk van de verkrijgingen door de achterblijvende partners.

Ik ben van oordeel dat in dit verband niet kan worden gesproken van een vooruitlopen op het nieuwe erfrecht. Met de herziening van het erfrecht wordt niet beoogd de positie van de langstlevenden in een meerrelatie te wijzigen. Het amendement strekte ertoe de samenwonenden op dezelfde wijze te behandelen als echtgenoten, conform de tweeverdienersmaatregel in de inkomstenbelasting.

Het doet ons genoeg dat de leden van de fractie van de P.v.d.A. zich kunnen verenigen met de forfaitaire bepaling van de waarde van de eigen woning in bewoonde staat.

Zij vragen zich echter af of de mogelijkheid van misbruik niet groter wordt nu het vereiste van vermoedelijke voortzetting van de bewoning niet meer geldt.

Voor de toepassing van het onderhavige forfait is voldoende dat op het moment van overlijden de eigen woning werd bewoond door een of meer van de in artikel 21, vierde lid, genoemde personen. Verwachtingen omtrent het voortzetten van de bewoning zijn dan niet meer van belang. De huidige praktijk leert overigens, dat de beoordeling hiervan veelal moeilijk is. Het laten vallen van dit vereiste vergroot naar mijn mening niet de mogelijkheden van misbruik. Immers, de eigen-woningregeling is slechts van toepassing als de woning zowel aan de overledene als aan de medebewoner anders dan tijdelijk als hoofdverblijf ter beschikking stond.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vragen of op de handhaving van de vrijstelling van artikel 33, eerste lid, 8°, juist door hetgeen aan deze handhaving aan schriftelijke en mondelinge discussie is voorafgegaan, niet zo de aandacht is gevestigd, dat alleen daardoor al de kans op misbruik zal toenemen.

Met genoemde leden ben ik het eens dat op de onderhavige vrijstelling door alles wat erover is geschreven en gezegd de aandacht is gevestigd. Hierdoor is niet uitgesloten dat, vaker dan tot nu toe het geval was, van de faciliteit gebruik zal worden gemaakt. Ik vrees echter niet dat daarmee ook het misbruik zal toenemen. Mochten zich echter bepaalde gevallen van misbruik voordoen, dan zal dit uiteraard met de beschikbare middelen worden bestreden. De leden van de fractie van de P.v.d.A. zijn van oordeel dat de verwijzing naar de huidige economische situatie als een van de argumenten om de vrijstelling te handhaven, gezien het karakter van het wetsvoorstel, niet op haar plaats is. Ik wil genoemde leden erop wijzen dat de overige in de tweede nota van wijzigingen genoemde argumenten om de vrijstelling te handhaven op zichzelf reeds de conclusie kunnen dragen. De verwijzing naar de huidige economische situatie acht ik als bijkomend argument stellig zinvol.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vragen of de voorgestelde wijziging van artikel 24 ook van toepassing is in de situatie dat broers en zusters die gedurende vele jaren een gemeenschappelijke huishouding hebben gevoerd, daartoe na vestiging in een bejaardenoord, ongewild, niet meer in de gelegenheid zijn.

Ik merk op dat de door de genoemde leden gesignaleerde situatie zowel met betrekking tot verwante als met betrekking tot niet verwante samenwonenden buiten huwelijk nu reeds speelt en dus geen gevolg is van de in dit wetsontwerp voorgestelde wijziging van artikel 24.

In de wet is uitdrukkelijk bepaald dat de gezamenlijke huishouding tot het overlijden moet hebben geduurd. Of en op welk moment de gemeenschappelijke huishouding geacht moet worden te zijn geëindigd moet naar de omstandigheden worden beoordeeld. Is van een gemeenschappelijke huishouding geen sprake meer vanwege definitieve vestiging in een bejaardenoord, dan zijn bij overlijden van een van degenen die aanvankelijk samenwoonden de faciliteiten voor samenwonenden niet van toepassing.

Het spijt de leden van de P.v.d.A.-fractie dat de belastingheffing op goodwill, overeenkomstig de vierde nota van wijziging uit het wetsvoorstel is verdwenen. De vraag van deze leden of nog andere overwegingen aan deze nota van wijziging ten grondslag liggen dan de vrees dat het amendement van Rey/Zijlstra zou worden aangenomen beantwoord ik ontkennend. Met de in het oorspronkelijke wetsvoorstel neergelegde regeling, die beoogde de zakelijke geactiveerde goodwill in de heffing te betrekken, kon ik mij verenigen. Echter gesteld voor de keuze om conform het amendement van Rey/Zijlstra de gehele zakelijke goodwill te belasten, dan wel handhaving van de huidige situatie op grond waarvan de goodwill buiten de heffing blijft, heb ik aan het laatste alternatief de voorkeur gegeven.

De vraag van de leden van de P.v.d.A.-fractie of de wens het onderhavige wetsvoorstel spoedig te behandelen mede voortvloeit uit de gevolgen die latere plaatsing in het Staatsblad zou hebben voor wetsvoorstel 18 226 moet ontkennend worden beantwoord. Wetsvoorstel 18 226 bevat in artikel II een voorziening voor het geval dat wetsvoorstel 18 226 en wetsvoorstel 17 041 op verschillende tijdstippen in werking treden.

De Staatssecretaris van Financiën,
H. E. Koning